

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τουριστική Οικονομική

Ενότητα #10: Κατανάλωση, παραγωγή,
προστιθέμενη αξία και πληθωριστικές τάσεις

Ευάγγελος Τζουβελέκας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης Creative Commons και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Πώς ορίζεται η τουριστική κατανάλωση και πώς μετράται;
- Πώς διαρθρώνεται η τουριστική παραγωγή και πώς μετράται;
- Τι σημαίνει τουριστικό ΑΕΠ;
- Μπορεί ο τουρισμός να προκαλέσει πληθωριστικές πιέσεις;

Περιεχόμενα ενότητας

- Τουριστική κατανάλωση
- Τουριστική παραγωγή
- Προστιθέμενη αξία του τουρισμού
- Πληθωριστικές τάσεις

Τουριστική κατανάλωση

Η αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των τουριστικών ενοτήτων.

Τουριστικές ενότητες:

- Επισκέπτης/τουρίστας/εκδρομέας: αλλοδαπός ή ημεδαπός
- Επισκέπτης/τουρίστας/εκδρομέας στο εξωτερικό: ημεδαπός

Διαδικασία της κατανάλωσης

1. Εθνικό εισόδημα
2. Ατομικό εισόδημα:
 - Εισόδημα για βασικές ανάγκες → Υποχρεωτική κατανάλωση
 - Ελεύθερα διαθέσιμο εισόδημα
3. Επίπεδο ζωής
4. Κατανάλωση με κριτήριο τη σχέση τιμές/εισόδημα:
 - Αποταμίευση
 - Ελεύθερη κατανάλωση → Τουριστική κατανάλωση

Νόμος του Pareto

Το 80% του κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης πραγματοποιείται από το 20% της πελατείας.

Σε πολλές τουριστικές επιχειρήσεις:

- Το 10% της πελατείας αντιπροσωπεύει άνω του 50%
- Το 30% της πελατείας αντιπροσωπεύει το 40%
- Το 60% της πελατείας αντιπροσωπεύει ένα 10%

Τύποι τουριστικής κατανάλωσης_1

Κριτήριο: τύποι τουρισμού

- Εσωτερική
- Εισερχόμενη
- Εξερχόμενη
- Εγχώρια
- Εθνική

Τύποι τουριστικής κατανάλωσης_2

Κριτήριο: περίοδοι κατανάλωσης

- Άμεση τουριστική κατανάλωση
Καταναλωτικές δαπάνες κατά τη διάρκεια της τουριστικής μετακίνησης
- Έμμεση τουριστική κατανάλωση
Σύνολο αγαθών και υπηρεσιών που ο τουρίστας καταναλώνει ενόψει της τουριστικής μετακίνησης

Τύποι τουριστικής κατανάλωσης_3

Κριτήριο: φύση αγαθών/υπηρεσιών

- Κατεξοχήν τουριστικές δαπάνες
- Σύνθετες δαπάνες
- Τρέχουσες δαπάνες

Σύνθεση δαπανών τουριστικής κατανάλωσης

- Οργανωμένο ταξίδι
- Κατάλυμα
- Εστιατόρια και ποτά
- Μεταφορικά μέσα
- Δραστηριότητες αναψυχής
- Αγορά προϊόντων
- Υπόλοιπες δαπάνες

Μέτρηση τουριστικής δαπάνης

$$C_t = C - C_1$$

C_t : τουριστική δαπάνη

C : συνολική δαπάνη

C_1 : αγοραστική δύναμη μιας κοινότητας

Τουριστική παραγωγή

Το αποτέλεσμα διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων εγχώριων μονάδων που παράγουν τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες.

Η τουριστική παραγωγή, όπως και η κατανάλωση, οριοθετείται από τον ορισμό του τουρίστα.

Χαρακτηριστικά διάρθρωσης της τουριστικής παραγωγής

- Ο μεγάλος αριθμός των εμπλεκόμενων οικονομικών κλάδων ανάγει την τουριστική δραστηριότητα σε **δυναμικό στοιχείο** του οικονομικού συστήματος
- Η πληθώρα άμεσων σχέσεων του τουρισμού με την πλειοψηφία των οικονομικών κλάδων τον καθιστά **παράγοντα διαφοροποίησης** των οικονομικών δραστηριοτήτων

Συνθήκες τουριστικής παραγωγής

- Σχεδιασμός και χωροθέτηση των τουριστικών δραστηριοτήτων
- Αναζήτηση του άριστου μεγέθους του τουριστικού τομέα σε συσχετισμό με τις οικονομικοκοινωνικές συνθήκες της χώρας
- Αποδοχή της τουριστικής εξειδίκευσης

Χαρακτηριστικές παραγωγικές οικονομικές δραστηριότητες

– Κύριες

1. Ξενοδοχειακά καταλύματα
2. Τουριστικά καταλύματα ιδιωτικού χαρακτήρα
3. Εστιατόρια
4. Αερομεταφορές

– Δευτερεύουσες

1. Μπαρ, καφετέριες, άλλα καταστήματα ποτών μετά θεαμάτων
2. Μεταφορές, πλην αερομεταφορών
3. Γραφεία ταξιδιών και Tour-Operators

Συμπληρωματικές παραγωγικές οικονομικές δραστηριότητες

– Κύριες

1. Μπαρ, καφετέριες, άλλα καταστήματα ποτών άνευ θεαμάτων
2. Τρόφιμα, ποτά, παράγωγα καπνού
3. Καύσιμα και λιπαντικά
4. Ηλεκτρικά είδη και εξοπλισμοί μεταφορών

– Δευτερεύουσες

1. Λιανικό εμπόριο
2. Εκδόσεις και εκτυπώσεις
3. Άλλα αγαθά
4. Άλλες υπηρεσίες

Μέτρηση τουριστικής παραγωγής

$$T = G (K_t, L_t)$$

T: παραγωγή τουριστικού τομέα

G: ανάπτυξη

K_t: κεφαλαιουχικά αποθέματα τουριστικού τομέα

L_t: ενεργός πληθυσμός τουριστικού τομέα

Προστιθέμενη αξία τουρισμού

Διαφορά μεταξύ της αξίας αγαθών/υπηρεσιών που παράγει ο τουριστικός τομέας και της αξίας αγαθών/υπηρεσιών που αγοράζει από άλλους τομείς στο πλαίσιο της παραγωγικής διαδικασίας.

Αντιπροσωπεύει το **ΑΕΠ** που παράγει ο τουριστικός τομέας ή την **προστιθέμενη αξία** που δημιουργεί ο τουρισμός.

Μεταβλητές προστιθέμενης αξίας

- Μισθοί απασχολούμενων στον τουριστικό τομέα
- Φόροι κάθε είδους που αποδίδονται στο κράτος
- Χρηματοδοτικά έξοδα των δανεισθέντων από το εξωτερικό κεφαλαίων
- Αποσβέσεις
- Καθαρά έσοδα των επιχειρήσεων

Βαθμός τουριστικής εξάρτησης

$$DDT = RTT/RIB$$

DDT: βαθμός τουριστικής εξάρτησης

RTT: συνολικές τουριστικές εισπράξεις

RIB: ΑΕΠ

Δείκτης για τον προσδιορισμό του επιθυμητού επιπέδου του διεθνούς τουρισμού κατά τη φάση σχεδιασμού

Τουριστικό ΑΕΠ

- **Πρωτογενές τουριστικό ΑΕΠ = Προστιθέμενη αξία τουριστικού τομέα x 1**
 - Αφορά τις «χαρακτηριστικές» τουριστικές δραστηριότητες
 - Ο συντελεστής στάθμισης είναι η μονάδα
- **Δευτερογενές τουριστικό ΑΕΠ = Προστιθέμενη αξία του επί μέρους τουριστικού τομέα x Συντελεστή στάθμισης X**
 - Αφορά τις «συμπληρωματικές» τουριστικές δραστηριότητες
 - Ο συντελεστής στάθμισης X προσδιορίζεται με τη βοήθεια ερευνών

Πληθωριστικές τάσεις

Ο τουριστικός τομέας, δεδομένης της φύσης και της σημαντικότητάς του, μπορεί να γίνει αιτία πληθωριστικών τάσεων σε μια οικονομία.

- Πληθωρισμός λόγω αύξησης της ζήτησης
- Πληθωρισμός λόγω αύξηση του κόστους
- Πληθωρισμός λόγω αύξησης των μισθών

Πληθωρισμός της ζήτησης

- Αυξημένη εποχιακή ζήτηση
- Ανελαστικότητα της προσφοράς
- Ανισορροπία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς
- Εισαγόμενος πληθωρισμός

Διαχείριση «περιοδών αιχμής»

- Λόγω της περιορισμένης χρονικής τους διάρκειας αυξάνουν τους οικονομικούς κινδύνους και μειώνουν την αποδοτικότητα
- Η εκτός αιχμής περίοδος συνοδεύεται από υπολειτουργία των καταλυμάτων
- Οι εναλλαγές περιόδων υψηλής απασχόλησης και υποαπασχόλησης απαιτούν μεγάλες αποσβέσεις

Παράγοντες ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης

- Η άνοδος των τιμών υποδηλώνει όλο και λιγότερο μια μείωση της ζήτησης, και αφορά ικανοποίηση «κοινωνικών αναγκών»
- Ο τουρίστας-καταναλωτής, λόγω της σύντομης ρήξης του με το οικείο περιβάλλον, είναι πρόθυμος να πραγματοποιήσει υψηλότερες δαπάνες
- Έλλειψη διαφάνειας στις τιμές διαφοροποιημένων και ετερογενών τουριστικών προϊόντων

Πληθωρισμός του κόστους

- Άνοδος των τιμών του πετρελαίου
- Άνοδος κοινωνικών και φορολογικών επιβαρύνσεων και επιβολή υψηλότερου ΦΠΑ στις τουριστικές επιχειρήσεις
- Υψηλό κόστος εφαρμογής του τουριστικού μάρκετινγκ και της συναφούς διαφήμισης
- Άνοδος της τιμής της γης για τουριστικές επενδύσεις
- Ύψος των επιτοκίων δανεισμού

Η προσέγγιση του R. Erbes

Ο τουριστικός τομέας χαρακτηρίζεται ως παραγωγός πληθωριστικών τάσεων εάν:

- Οι καθαρές συναλλαγματικές εισπράξεις είναι μικρότερες από το σύνολο των εισοδημάτων που διανέμει άμεσα ο τουριστικός τομέας
- Το κόστος σε εθνικό νόμισμα των τουριστικών υπηρεσιών είναι μεγαλύτερο από τις καθαρές συναλλαγματικές εισπράξεις
- Το προσωπικό που απασχολείται στον τουρισμό θεωρείται από τον υπόλοιπο πληθυσμό ως «κατηγορία-πιλότος»

Περίληψη ενότητας #10

- Ως τουριστική κατανάλωση ορίζεται η αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των τουριστών. Διακρίνεται με κριτήρια όπως ο τύπος του τουρισμού, η περίοδος κατανάλωσης και η φύση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών.
- Τουριστική παραγωγή είναι το αποτέλεσμα διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων εγχώριων μονάδων που παράγουν τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες. Ο αριθμός των εμπλεκόμενων κλάδων ανάγει τον τουρισμό σε δυναμικό στοιχείο του οικονομικού συστήματος.
- Προστιθέμενη αξία του τουρισμού είναι η διαφορά μεταξύ της αξίας αγαθών και υπηρεσιών που παράγει ο τουριστικός τομέας και της αξίας αγαθών και υπηρεσιών που αγοράζει από άλλους τομείς στο πλαίσιο της παραγωγικής διαδικασίας. Το τουριστικό ΑΕΠ διακρίνεται σε πρωτογενές και δευτερογενές.
- Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει αιτία πληθωριστικών τάσεων λόγω αύξησης της ζήτησης ή του κόστους ή των μισθών.

Βιβλιογραφία ενότητας #10

- Dupont L. (2002), *Contribution à l'étude des dimensions économiques du tourisme et des voyages*. L'Harmattan, Paris.
- Erbes R. (1973), *Le tourisme international et l'économie des pays en voie de développement*. OCDE, Paris.
- OMT (1980), *Essaie de détermination des activités économiques touristiques des le cadre de la comptabilité nationale*. Madrid.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

